

Список використаних джерел:

1. Лебедєв К.А. Стратегія розвитку зернопродуктового підкомплексу України / К.А.Лебедєв // Економіка АПК. – 2009. - №3. – с.119-123
2. Плотнікова М.Ф., Мосейчук В.В. Стратегічні орієнтації підприємств хлібопекарської промисловості / М.Ф.Плотнікова, В.В.Мосейчук // Економіка АПК. – 2007. - №12. – с.42-48
3. Радченко Н.В. Развитие конкурентной стратегии зернопроизводства в Крымском регионе / Н.В.Радченко // Економіка АПК. – 2007. - №9. – с.120-123

УДК 330.341

Сарапіна О.А.

КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ КРИЗИ

Постановка проблеми. Супротив існуючої думки, що криза носить тимчасовий характер і вже завершується, провідні фінансові аналітики світу сходяться на думці, що вона перманентна, має неодноразовий акт і ми весь час будемо жити в умовах фінансової кризи.

Активна роль держави є умовою для формування соціально-економічного контексту, при якому участь окремих громадян і суспільних груп у соціально-економічній фінансовій реструктуризації диктувалася б їхнім прагненням задовольнити свої власні інтереси. У період ринкових трансформацій держава вирішує завдання узгодження приватних і суспільних інтересів.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Різноманітні теоретичні аспекти проблеми реструктуризації розкриті в наукових працях таких зарубіжних дослідників як Алан Тласті Шин, А. Аткинсон, Джозеф Дж.Перар, П. Друкер, Джон Д. Салліван, Р.С.Каплан, М.Міллер, Рафаель Блазн, Хікс Джон і багатьох інших; у працях таких вітчизняних вчених як Е. Андрущак, В. Амбросов, О. Бутнік-Сіверський, В. Галасюк, Б. Семененко, О. Мендрул, Б.Пасхавер, І. Саврас, Лігоненко Л. О., Ткаченко А. М.

Роботи цих авторів висвітлюють загальну оцінку реструктуризації, а саме: функціонування зовнішнього інституту володіння щодо конкретизації об'єктивної логіки формування вартості нерухомості; можливість управління фінансовими ресурсами, що обумовлює необхідність застосування фінансових механізмів з урахуванням концепції управління вартістю.

Сьогодні зміст фінансової реструктуризації, та способів її здійснення трактується неоднаково. Відсутність визначення концепції державного регулювання фінансової реструктуризації, механізмів та способів її проведення, вимагають подальшого дослідження та наукового обґрунтування.

Формулювання завдання дослідження. Ефективність реструктуризації багато в чому залежить від стратегії й тактики регулювання соціальних, економічних, політичних, військових, екологічних, психологічних процесів, в умовах трансформації економіки, які втілюються в механізмі державного регулювання фінансової реструктуризації.

Метою цієї статті є розробка концептуальних засад формування механізму державного регулювання фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості в контексті світової кризи.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом в Україні уряд почав визнавати необхідність залучення іноземних інвесторів до приватизаційного процесу, який

розвивається досить повільно.

Положення про те, що в Україні необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат, стало загальновідомим, однак на практиці мало що змінюється: потенційні інвестори зазнають труднощів від "правил гри" на українському ринку, які нечітко визначені й постійно змінюються, адміністративні процедури, пов'язані з іноземними інвестиціями, у свою чергу, створюють сприятливу основу для корупції чиновників, а для місцевих бізнесменів характерна кричуща необов'язковість, пов'язана з відсутністю механізму "enforgementa" (тобто сукупності правових норм, ефективної судової системи, правил ділової етики й громадської думки), який би змушував їх чітко виконувати укладені контракти.

Прагнення українського уряду активно залучати іноземних інвесторів до процесу великої приватизації необхідно доповнити радикальними діями щодо створення сприятливого інвестиційного клімату, які забезпечать масштабне надходження коштів і доведення реструктуризації до логічного завершення, тобто до істотного підвищення ефективності виробництва на акціонованих підприємствах країни.

Проект соціально-економічної реструктуризації підприємств харчової промисловості не повинен покладатися на стихійність і вимагає активної діяльності держави. Його завдання багатогранні: створення інститутів і юридичної основи для проведення соціально-економічної реструктуризації, проведення бюджетної й грошової реформи, політики сприяння розвитку промисловим регіонам, сприяння зростанню кваліфікації кадрів.

Необхідність функціонування державних механізмів регулювання реструктуризації на підприємствах харчової промисловості об'єктивно обумовлена тим, що фінансова реструктуризація не завжди дає позитивні результати. Причинами цього є визначення особливостей, які втілюються в десинхронізації надходження грошових потоків, пріоритетності галузі, зональності розміщення підприємств.

Державний механізм регулювання реструктуризації фінансового типу повинен відповідати наступним принципам: державне регулювання, втілюване в державних методах і важелях, повинне доповнювати й коректувати ринковий механізм впливу зовнішніх факторів, погодити функціонування всіх його елементів; державне регулювання повинне бути погоджене з усіма учасниками процесу фінансової реструктуризації й регулювати пропорції товариств виробництва на макро- і мікрорівнях.

Державне регулювання повинне здійснюватися переважно за допомогою економічних методів шляхом застосування комплексних цільових програм.

Активізація державного втручання у процес реструктуризації в даному секторі сприяє забезпеченню продовольчої безпеки. Ступінь впливу держави залежить від рівня ефективності фінансової реструктуризації.

На обґрунтування методів і послідовність здійснення фінансової реструктуризації підприємствами, насамперед, впливає корпоративна політика.

Корпоративна політика здійснюється через механізм функціонування фондового ринку. Основний інструмент ринку цінних паперів в Україні - акції акціонерних товариств, створених у процесі реформування державних підприємств. В останні роки загальний обсяг випуску акцій поступово збільшується.

У даний час додатковий капітал значно перевищує за розмірами статутний. Найближчим часом не очікується індексації основних засобів і інших активів, що автоматично збільшує розміри додаткового капіталу. Тому реструктуризовані підприємства, формуючи статутний капітал, повинні поступово переходити до нового типу емісійної політики з метою одержання емісійного доходу і збільшення за його рахунок додатково вкладеного капіталу.

Емісійна політика повинна бути спрямована на формування додаткового, а не тільки статутного капіталу. Основним завданням державного механізму фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості в процесі збільшення статутного

капіталу повинно стати не прагнення максимізувати пакет акцій, призначений для реалізації, а стимулювати підвищення ціни акції. Необхідно прийняти кардинальні заходи щодо зменшення дебіторської й кредиторської заборгованості. Підприємствам варто значно збільшувати такі складові власного капіталу, як резервний капітал і нерозподілений прибуток.

В умовах кризи процес фінансової реструктуризації є основним важелем регулювання структури капіталу підприємств і зокрема харчової промисловості.

Проблеми фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості, які полягають в особливостях їх функціонування в Україні, знаходяться у полі зору як органів державного управління, так і менеджменту через свою актуальність.

Одним зі значних важелів реорганізації державного регулювання фінансової реструктуризації є соціально-економічна спрямованість даного процесу.

Реструктуризаційні заходи повинні вирішити ряд комплексних завдань у контексті соціально-економічної політики: це зайнятість населення, рівень заробітної плати.

Необхідно здійснювати вдосконалювання такого напрямку державного механізму реструктуризації як соціально-економічний напрямок в плані підвищення зарплати, тобто законодавчого закріплення однієї з умов здійснення фінансової реструктуризації, тоді послідовно з вирішенням цієї проблеми буде вирішена проблема зайнятості працівників.

Відсутність в Україні фінансових можливостей і активної інноваційної діяльності вимагають уважного вибору пріоритетів економічного розвитку. Тому й державний механізм реструктуризації на сучасному етапі повинен бути вибірковим.

Реструктуризація є найважливішим напрямком загального приватизаційного процесу в постсоціалістичних країнах Центральної й Східної Європи, і в тому числі - в Україні. Істинна мета реструктуризації полягає в передачі державної власності в руки приватних підприємств, які - на відміну від керівників держпідприємств - вкладають у справу свій капітал, ризикуючи ним, а тому кровно зацікавлені в раціональному використанні всіх видів ресурсів, у зниженні витрат виробництва і у зростанні прибутку, тобто в підвищенні ефективності виробництва на своїх підприємствах.

Інша мета реструктуризації полягає в масовому створенні реальних суб'єктів ринку, чий фінансові ресурси відділені від ресурсів держави. Ці суб'єкти орієнтуються не на планове завдання, додане "зверху", а на реальний ринковий попит, і тому активно борються за гроші споживачів. Інакше кажучи, друга важлива мета реструктуризації полягає в запуску механізму ринкової конкуренції, що дозволяє реалізувати переваги ринкової економіки на мікрорівні.

В Україні немає закону про управління об'єктами державної власності і немає системи управління державним сектором економіки. Хоча згідно ст. 116 Конституції України Кабінет Міністрів України зобов'язаний здійснювати управління об'єктами державної власності відповідно до закону.

Таке положення призводить до суттєвих негативних наслідків - 10% підприємств харчової промисловості, у тому числі й державних, є збитковими з усіма наслідками, що випливають звідси, немає межі роздержавлення, не визначені галузі державної безпеки країни, які, як правило, у європейських країнах перебувають у державній власності і управляються державними структурами. Це значить, що Україна не має власної моделі управління економікою країни й не враховує європейську.

Відповідно до європейської ("рейнської") моделі управління для Європи традиційно характерне ставлення до підприємства не тільки як до виключної власності акціонерів, але і як до деякого соціального інституту, відповідального також перед своїми співробітниками, контрагентами, місцевим співтовариством. Крім того, концентрована структура власності "прив'язує" підприємство до стратегічного власника, зацікавленого в його довгостроковому розвитку. Переважають "дружні" поглинання, а "недружні" у принципі відкидаються й засуджуються суспільством і бізнесом.

Висновки. Проведені дослідження дали змогу зробити наступні висновки: держа-

вне регулювання фінансової реструктуризації повинно здійснюватись переважно за допомогою економічних методів шляхом застосування комплексних цільових програм. Державне втручання забезпечить продовольчу небезпечність, причому ступінь впливу держави залежить від рівня ефективності фінансової реструктуризації. Механізм державного регулювання даного процесу складається з внутрішньогосподарського ринкового економічного механізму, який має наступні напрямки - обґрунтування стратегії економічного росту, запобігання банкрутству, соціально-економічну спрямованість, стабілізацію земельних відносин, визначення економічної вартості. Особливості української приватизації вимагають ефективної взаємодії представлених механізмів та їх вдосконалення. Характерною рисою державного механізму управління фінансовою реструктуризацією є формування початкової вартості компанії, яка визначається не дійсною. Запропоновані законодавством методи визначення початкової вартості, яка у подальшому втілюється у економічну вартість реструктурованого підприємства, та структури капіталу підприємств, де додатковий капітал не має бути за більше від статутного та резервного. Реструктуровані підприємства повинні переходити до нового типу емісійної політики при стимулюванні та підвищенні ціни акцій.

Істотні прорахунки у формуванні реструктуризаційної моделі трансформації власності в Україні не мали позитивного значення. Відсутність послідовної структурно-інвестиційної політики обумовили посилення диспропорцій у цінових паритетах харчового виробництва. Держава втратила механізм регулювання структурних змін власності в даному секторі виробництва, він розвивається стихійно під впливом попиту та пропозиції. Для стабілізації стійкого розвитку політики економічного зростання на підприємствах харчового виробництва необхідно сприяти застосуванню більше досконалих методів управління процесами фінансової реструктуризації при активізації політики державного втручання.

Анотація

У статті розглянуто концепцію формування механізму державного регулювання фінансової реструктуризації підприємств харчової промисловості, що сприяє забезпеченню продовольчої безпеки країни. Визначені принципи державного втручання у процес реструктуризації в даному секторі економіки.

Ключові слова: фінансова реструктуризація, харчова промисловість, державне регулювання, продовольча безпека.

Аннотация

В статье рассмотрена необходимость концепции формирования механизма государственного регулирования финансовой реструктуризации предприятий пищевой промышленности, что содействует обеспечению продовольственной безопасности страны. Определены принципы государственного внедрения в процесс реструктуризации в данном секторе экономики.

Ключевые слова: финансовая реструктуризация, пищевая промышленность, государственное регулирование, продовольственная безопасность.

Annotation

In the article conception of forming of mechanism of government control of the financial restructuring of enterprises of food industry which is instrumental in providing of food safety of country is considered. Certain principles of state interference are with the process of restructuring in this sector of economy.

Keywords: financial restructuring, food industry, government control, food safety.

Список використаних джерел.

1. Лігоненко Л. О. Антикризисне управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Лігоненко Л. О. -К:КТЕУ.-2005.-397с.

2. Климчук С. В. Объективные и субъективные предпосылки финансовой реструктуризации предприятий /С. В. Климчук // Формирование регионального механизма управления народнохозяйственным комплексом Украины; всеукраїнська науч.-практ. конф., 2004 р.; матер, конф. - Симферополь, 2004.-С. 52-53.
3. Ткаченко А. М. Управление активами предприятиями и их источниками. /А. М. Ткаченко. Монография. - Запоріжжя. Вид. Запорізької державної інженерної академії. - 2004. - 346 с.

УДК 657.371

Назаренко І.М.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ПРИ АУДИТІ ТА СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

Постановка проблеми. В сучасних кризових умовах діяльності підприємств різних форм власності важливого значення набуває проблема раціонального використання ресурсів підприємства. Навіть належним чином організований бухгалтерський облік не може слугувати запорукою успіху підприємства, оскільки деколи бувають сумнівні дані бухгалтерської документації, що пов'язано з різними умовами. Перш за все істотний вплив на дану ситуацію має людський фактор, так як людині властиво помилятися, але поряд з цим можливі випадки розкрадання та псування майна, що призводить до фальсифікації даних обліку. І тому важливе значення в обліковій роботі належить інвентаризації, як елементу методу бухгалтерського обліку і прийому фактичного контролю.

Інвентаризація (від лат. *inventarium*) – це перевірка наявності та стану матеріальних цінностей на підприємствах, в установах, організаціях та правильності їх використання.

Досліджуючи еволюцію поглядів розвитку інвентаризації, доречно відмітити, що навіть італійський математик Л. Пачолі зазначав, що спочатку купець повинен скласти детально свій інвентар, в якості реєстрів використовувати зведені аркуші та книги. Послідовність групування статей в інвентаризаційному описі була обумовлена ступенем захищеності майна від можливих втрат, тобто потрібно було починати з предметів, які більш цінні (готівкові кошти, дорогоцінні вироби). При цьому вчений вводить вимогу критичного моменту, який повинен проявлятися у співставленні інвентарю до одного проміжку часу. Й. Готліб, представник німецької бухгалтерської думки XVI століття, рекомендував для інвентаризації застосовувати товарні книги, в яких доцільно відображати в натуральних залишках цінності за кредитом відповідних рахунків. В. Швайкер (німецький бухгалтер) більше уваги приділяв співставленню бухгалтерських записів, указував на конкретні способи і терміни. Розроблені вченим правила перевірки бухгалтерських книг дозволяють визнати В. Швайкера одним із засновників бухгалтерської ревізії [1].

Враховуючи історичні аспекти, можна чітко стверджувати, що інвентаризація є одним із прийомів контролю за збереженням, станом та використанням ресурсів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних питань проведення інвентаризації присвятили наукові праці такі вітчизняні вчені як Бутинець Ф.Ф., Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Ткаченко Н.М., Усач Б.Ф. та інші.

Враховуючи те, що інвентаризація є не тільки елементом методу бухгалтерського обліку, але і важливим прийомом контролю, який може здійснюватися в формі ревізії, аудиту, судово-бухгалтерської експертизи, проблема залишається актуальною.